

NOVOVĚK: EMPIRISMUS: JOHN LOCKE (1632 – 1704)

1. Život: Významné postavení v Anglii.

2. Robinsonády: Tabula rasa

- **Souhlas s Descartem:** Descartova teorie poznání (bezprostředním předmětem našeho poznání jsou naše představy – ideje – fenomény).
- **Opozice** proti Descartovu pojetí vrozených idejí.

3. Vztah filosofie a vědy:

- **Věda zkoumá** kvantitativní uspořádání kosmu pomocí empiricky ověřitelných faktů. Popisuje kosmos - SKUTEČNOST - matematickým jazykem.
- **Filosofie zjišťuje**, jak můžeme znát původ, formy, možnosti, hranice lidského poznání. Tedy: Jak a co člověk poznává.
- J. Locke formuluje gnoseologický problém. Pravověrný empirik nevystoupí z hranic gnoseologie.
- I. Kant: „Locke je fyziologem rozumu.“

4. Tři druhy poznání

- Intuitivní znalost své vlastní existence.
- Demonstrativní znalost Boha.
- Smyslová znalost věcí.
- (Toleruje zjevení).

5. Otázka první: Co člověk poznává?

- Ideje (představy, fenomény).
- Původní stav subjektu – tabula rasa.

6. Otázka druhá: Jak člověk poznává, neboli jaký je mechanismus poznání?

Jak se naplňuje subjekt, který je na počátku bez idejí, představ?

- a) Materiální předmět (budova Poříčí 31)----působí na smysly (např. zrak)-----v subjektu se vytvoří nějaký (velmi nepřesný) obraz předmětu.
- b) Slovo (dům)----působí na smysly----v subjektu se vytvoří nějaký (velmi nepřesný) obraz.
- c) Vnitřní život jedince (např. myšlení, chtění), čili co dělá subjekt----v subjektu se vytvoří idea – představa myšlení, chtění.

7. Rozlišení idejí

a) Jednoduché

b) Složené

- Mody (běh)
- Relace (vztah otec-syn)

- Substance

8. Co je substance

- Slepění jednotlivých vlastností předmětu ve světě.

9. Dělení jednoduchých idejí (v subjektu):

- Ideje primárních vlastností: Jsou pravdivými kopiemi vlastností předmětů vnějšího světa.
- Ideje sekundární vlastností: Vnější, materiální, předměty je nemají, jsou pouze vlastnostmi idejí, tedy existují pouze v subjektu.
- Ideje sil: Jsou pravdivými kopiemi vlastností předmětů vnějšího světa. Nejsou však viditelné smyslům, smysly zaznamenají změnu nějaké primární vlastnosti, např. tvaru (u zlata: nerozpustit se ve vodě, roztavit se v ohni, rozpustit se v lučavce – změnění se původní tvar prstenu).

10. Odpověď J. Locka na otázku I. Newtona: Co má zkoumat věda?

- Primární vlastnosti, do budoucna snad i síly.

11. Problémy

- Idea Boha
- Idea sama sebe
- Empirismus?

